

Молодіжний симпозіум з історії науки і техніки «Пріоритети української науки»

25–26 квітня 2013 р. у межах Всеукраїнського фестивалю науки, спрямованого на популяризацію наукових знань та їх історії, втретє відбувся Молодіжний симпозіум з історії науки і техніки «Пріоритети української науки». У симпозіумі брали участь студенти, аспіранти, молоді вчені, викладачі та науковці університетів і наукових установ України, Росії, США, Туреччини, Узбекистану, Татарстану.

Учасники з України представляли наступні міста: Київ, Дніпропетровськ, Харків, Одеса, Львів, Черкаси, Чернігів, Полтаву, Суми, Ніжин, Маріуполь, Переяслав-Хмельницький, Кам'янець-Подільський, Севастополь, Тернопіль, Павлоград, Білу Церкву, Херсон, Кременчук, Донецьк, Керч, Кіровоград.

Симпозіум складався з двох конференцій.

25 квітня 2013 р. відбулася щорічна XI Міжнародна молодіжна науково-практична конференція «Історія розвитку науки, техніки та освіти» з теми «Розбудова дослідницького університету», яка всьоме проходить у рамках Всеукраїнського фестивалю науки та втретє – у рамках Молодіжного симпозіуму з історії науки і техніки. Організаторами конференції виступили фізико-математичний факультет НТУУ «КПІ», Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки (ЦДПІН) ім. Г.М. Доброва НАН України, Державний політехнічний музей при НТУУ «КПІ».

Конференція була спрямована на висвітлення значення прикладного аспекту історико-наукових розробок для розбудови дослідницького університету, а також їх використання в навчальному процесі. Питання, що розглядалися на конференції, були присвячені відображенню фундаментальних досліджень і сучасних технологій в Україні та світі крізь призму наукових і науково-технічних шкіл, ролі особистості в науці, висвітленню еволюції фундаментальних ідей і теорій природознавства та техніки, впливу фізики на сучасний технологічний світ, розвитку освіти в Україні та світі, методології викладання фізико-математичних наук, ролі КПІ в розвитку науки та технічної освіти України.

У конференції брали участь представники Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Одеського національного політехнічного університету, Національного університету «Львівська Політехніка», Тернопільського національного економічного університету,

Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, Академії муніципального управління, Херсонської державної морської академії, Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди», Сумського державний університету, Одеського національного морського університету, Національного університету штату Каліфорнія (США), Інституту фізики НАН України, Наукового центру аерокосмічних досліджень Землі НАН України, ЦДПІН ім. Г.М. Доброва НАН України.

Захід відбувався в конференц-залі Науково-технічної бібліотеки НТУУ «КПІ» ім. Г.І. Денисенка. Привітання та побажання плідної роботи учасникам висловив голова оргкомітету конференції, проректор з наукової роботи НТУУ «КПІ» академік НАН України М.Ю. Ільченко. Він підкреслив, що саме в дослідницькому університеті, яким є КПІ, відбувається інтеграція наукових досліджень та освіти, включаючи використання досліджень у практиці навчання студентів. Декан фізико-математичного факультету, доктор технічних наук, професор В.В. Ванін наголосив на необхідності підвищення якості фундаментальної освіти в технічному університеті та на важливості проведення таких заходів для патріотичного виховання молоді, чому сприяє вивчення історії науки і техніки України. Від Ради молодих учених при Державному агентстві з питань науки, інновацій та інформатизації України зі словом привітання виступила секретар Ради О.С. Вашуленко. Вона розповіла про можливості, які мають молоді науковці у проведенні інноваційних досліджень в Україні. Директор Науково-технічної бібліотеки В.Г. Дригайло зазначив, що бібліотека НТУУ «КПІ» є потужним науковим осередком, має сучасний електронний каталог та можливості доступу до мережі Інтернет у читальних залах. Провідний науковий співробітник відділу історії науки і техніки ЦДПІН ім. Г.М. Доброва НАН України, доктор історичних наук А.С.Литвинко підкреслила, що третій рік поспіль Молодіжну науково-практичну конференцію разом із Всеукраїнською конференцією молодих учених-істориків науки, техніки й освіти та спеціалістів, яку проводить Українське товариство істориків науки, ЦДПІН ім. Г.М. Доброва НАН України та Центр досліджень з історії науки і техніки ім. О.П. Бородина Державного економіко-технологічного університету транспорту, вклю-

чено до Молодіжного симпозиуму з історії науки і техніки.

Невідомі факти науково-педагогічної діяльності в Київському університеті академіка М.М. Боголобова висвітлив у доповіді доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри математичної фізики механіко-математичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка В.Г. Самойленко. У виступі «Техніка в музеях університетів Європи» директор Державного політехнічного музею при НТУУ «КПІ» Н.В. Писаревська розповіла про формування та склад унікальних колекцій технічних та фізичних приладів університетів Падуї (Італія), Трондхейма (Норвегія), Ополі (Польща) та ін. Доктор фізико-математичних наук, провідний науковий співробітник Інституту фізики НАН України В.А. Шендеровський у доповіді «До 150-річчя Володимира Вернадського, Володимира Липського, Георгія Вульфа» зосередив увагу учасників на тому, що українські вчені завжди працювали та працюють на передових рубежах фізичної науки, а тому необхідним є грунтовне дослідження їх наукової спадщини.

Програма конференції містила 129 доповідей, серед яких 24 було виголошено як пленарні, 105 – стендові. До початку конференції було видано Збірник матеріалів. Було висвітлено науково-педагогічну діяльність видатного фізико-теоретика академіка О.І. Ахієзера, який навчався в КПІ (В.В. Тицький), розкрито шлях формування наукових інтересів фізика Г.А. Гамова (К.А. Сінягіна), проаналізовано стан розробки питання розвитку наукової фотографії в Україні (О.Ю. Колтачихіна), показано основні етапи створення антарктичного тягача «Харків'янка» (А.С. Томін). Наочну демонстрацію деяких дослідів винахідника Н. Тесли було представлено А.О. Носовим за допомогою створеного ним діючого макета. Застосуванню фізичних досягнень у сучасному технологічному світі було присвячено доповідь «Моделі розрахунку втрат потужності сигналу в макростільникових системах зв'язку» (Т.В. Тищенко, М.О. Калашник). Внесок українських учених у дослідження властивостей графену висвітлює Ю.М. Кобець.

Цікавий блок доповідей, який стосувався питань освіти, було виокремлено в секцію «Розвиток освіти в Україні та світі. Методологія навчання фізико-математичних наук». Серед них - «Проблеми та перспективи комп'ютеризованого контролю знань в учбових закладах» (С.І. Пильчук), «Холодильна техніка як складова технологічної освіти у вищих технічних закладах» (П.А. Ушенко).

Підсумовуючи результати роботи конференції, заступник голови оргкомітету доцент НТУУ

«КПІ» Л.П. Пономаренко висловила загальну впевненість у тому, що подібні молодіжні науково-практичні конференції є потужним засобом залучення молоді до науки та формування навичок проведення науково-дослідницької роботи, що в цілому сприяє розвитку дослідницького університету НТУУ «КПІ».

Наступного дня, **26 квітня 2013 р., відбулася XVIII Всеукраїнська конференція молодих учених-істориків науки, техніки і освіти та спеціалістів, присвячена 150-річчю ювілею академіка В.І. Вернадського.** Ці конференції щорічно проводить Українське товариство істориків науки, ЦДПІН ім. Г.М. Доброва, Рада молодих учених при Держінформнауки України та Центр досліджень з історії науки і техніки ім. О.П. Бородіна Державного економіко-технологічного університету транспорту. Захід проводиться в актовому залі Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України. Тематика конференції охоплювала наступні питання: роль В.І.Вернадського в інституціалізації вітчизняної науки ХХ ст.; історія науки як складова історії культури; історія НАН України; академічні інститути України як осередки формування нових наукових напрямів; фундаментальні дослідження та розвиток сучасних технологій у наукових інститутах та університетах України кризь призму наукових та науково-технічних шкіл; історична біографістика вчених та організаторів науки; 50-річний досвід історико-наукових досліджень в Україні.

Оргкомітетом було одержано 86 доповідей; 60 учасників були присутні особисто. Робота конференції складалась з пленарного засідання та 4 секцій: Історія становлення фізико-математичних наук та астрономії в Україні та світі; Розвиток технічних наук і технологій в Україні у світовому контексті; Історико-наукові дослідження розвитку медико-біологічних, сільськогосподарських наук і наук про землю; Етапи розвитку суспільно-гуманітарного знання: історичні, філософські, економічні та педагогічні науки.

На урочистому відкритті конференції з привітаннями та побажаннями плідної роботи виступили Президент Українського товариства істориків науки, завідувач відділу історії науки і техніки ЦДПІН ім. Г.М. Доброва НАН України, д.ф.-м.н., професор Ю.О.Храмов; Голова Центру досліджень з історії науки і техніки ім. О.П. Бородіна Державного економіко-технологічного університету транспорту, д.б.н., професор О.Я. Пилипчук; секретар Ради молодих учених при Державному агентстві з питань науки, інновацій та інформатизації України, к.е.н. О.С. Вашуленко.

Значне зацікавлення аудиторії викликали пленарні доповіді: «В.І. Вернадський та наука України» д.і.н. А.С. Литвинко, «Пріоритети в науково-технологічній політиці незалежної України: історія еволюції уявлень і боротьби поглядів» д.е.н., професора О.С. Поповича, «Гранти Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених: підсумки 10 проведених конкурсів» к.е.н. О.В. Красовської, «Віхи історії розвитку радіотехнологій у Криму» к.т.н. П.П. Єрмолова. Пленарне засідання було змістовно завершено переглядом науково-популярного фільму щодо життя та діяльності академіка Д.К. Заболотного.

Серед ґрунтовних виступів учасників секційних засідань були, зокрема, наступні: «Родина вченого-статистика А.С. Бориневича: представники одеської інтелігенції» О.І. Ісаєвої з Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара; «Закордонне відрядження Г.А. Гамова як можливість входження в міжнародне наукове співтовариство» К.А. Сінягіної з Одеського національного політехнічного університету; «Внесок науково-виробничих підприємств Дніпропетровського регіону в теорію механічних коливань та хвиль у ракетно-космічній техніці» Є.В. Горбенко та Г.І. Сокол з Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара; «В.С. Будник та В.М. Ковтуненко: грані стосунків (до 100-річчя від дня народження В.С. Будніка)

О.О. Чаплиц з ДП «КБ «Південне» ім. М.К. Янгеля; «Внесок професора В.В. Правдича-Немінського в розвиток електрофізіології в першій половині ХХ ст.» К.С. Вариводи з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди»; «О.Г. Черняхівський (1869-1939) – дійсний член наукового товариства ім. Т.Г. Шевченка у Львові» В.В. Галах з Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН; «Науково-педагогічна діяльність Ж.Е. Жілібера та її вплив на розвиток ботанічних і медичних знань в українських землях на межі ХVIII – ХІХ ст.» Н.М. Шиян, Л.В.Зав'ялової та О.М. Оптасюк з Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України; «Філософський аналіз сучасної кризи психологічної науки» М.М. Орищенко з Сумського державного педагогічного університету ім. А.С. Макаренка; «Значення кольору та символіки в становленні та розвитку дизайну» І.Ф. Саєнко з Черкаського державного технологічного університету.

Традицією симпозиуму є проведення фахової екскурсії для його учасників. Цього року відбулася екскурсія до Музею медицини України.

Такі заходи є підготовчим майданчиком для майбутніх аспірантів, які потім приходять в аспірантуру з історії науки та техніки, стимулюють залучення молоді до науки та формування в неї навичок дослідницької роботи й наукового світогляду.

А.С. Литвинко,
 провідний науковий співробітник ЦДПІН ім. Г.М. Доброва НАН України,
Л.Л. Пономаренко,
 доцент НТУУ «КПІ»